

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 19.11.1969, sp. zn. 10 Tz 57/69, ECLI:CZ:NS:1969:10.TZ.57.1969.1

Číslo: 3/1970

Právní věta: Mimoriadne pomery páchatela, ktoré odôvodňujú mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby môžu spočívať tiež v tom, že páchatel sa stará o osoby, ktoré sú na ňom závislé svojou výživou alebo výchovou. Zákon pritom nevyžaduje, aby v týchto prípadoch išlo o povinnosť páchatela vyplývajúcu zo zákona. Môže ísť tiež o povinnosť vyplývajúcu z morálnych zásad spoločnosti.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 19.11.1969

Spisová značka: 10 Tz 57/69

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Ukládání trestu

Předpisy: 140/1961 Sb. § 40 odst. 1
§ 88

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 3/1970 sb. rozh.

Mimoriadne pomery páchatela, ktoré odôvodňujú mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby môžu spočívať tiež v tom, že páchatel sa stará o osoby, ktoré sú na ňom závislé svojou výživou alebo výchovou. Zákon pritom nevyžaduje, aby v týchto prípadoch išlo o povinnosť páchatela vyplývajúcu zo zákona. Môže ísť tiež o povinnosť vyplývajúcu z morálnych zásad spoločnosti.

(Rozsudok Najvyššieho súdu z 19. novembra 1969 sp. zn. [10 Tz 57/69](#).)

Právoplatným rozsudkom Okresného súdu v Košiciach – mesto zo 14. apríla 1969 sp. zn. 3 T 38/69 bol obv. Š. H. za trestný čin rozkrádania majetku v socialistickom vlastníctve podľa § 132 odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) c) tr. zák. uložený podľa § 132 odst. 2 tr. zák. a § 40 odst. 1 tr. zák. trest odňatia slobody v trvaní 2 1/2 roka so zaradením do I. nápravno-výchovnej skupiny.

Najvyšší súd v konaní o sťažnosti pre porušenie zákona zrušil tento rozsudok vo výroku o treste a

prikázal Okresnému súdu v Košiciach - mesto, aby vec v rozsahu zrušenia znovu prejednal a rozhodol.

Z odôvodnenia:

Okresný súd odôvodnil použitie ustanovenia § 40 odst. 1 tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody tým, že obv. H. žil v spoločnej domácnosti so svojimi rodičmi a súrodencami, sám zarábala mesačne okolo 1200,- Kčs a otec okolo 1500,- Kčs a z týchto prostriedkov bola vyživovaná 9 členná rodina. Okresný súd v tejto súvislosti prihliadol na tieto pomery obv. H. a na pohnútky, ktoré ho viedli k spáchaniu trestného činu a mal za to, že tieto pohnútky do určitej miery znižujú stupeň nebezpečnosti spáchaného trestného činu pre spoločnosť. Preto súd v zmysle ustanovenia § 40 odst. 1 tr. zák. hodnotil zistené skutočnosti ako mimoriadne pomery obvineného H. vo vzťahu k jeho málo finančne zabezpečenej viac člennej rodine, ktorej podľa zistenia súdu chcel obv. H. pomôcť prípadnou výhrou v športke alebo v sazke, na čo používal rozkradnuté peniaze.

Nedostatkom tohto odôvodnenia použitia ustanovenia § 40 odst. 1 tr. zák. pri uložení trestu odňatia slobody predovšetkým je, že okresný súd mieša spolu „výnimočné okolnosti prípadu“ znižujúce stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť a „mimoriadne pomery páchatela trestného činu“, ktoré nebezpečnosť spáchaného trestného činu pre spoločnosť síce neznižujú, avšak môžu viesť k záveru, že účelu trestu uvedeného v § 23 tr. zák. je možno dosiahnuť i trestom kratšieho trvania a že by uloženie trestu odňatia slobody v rámci zákonnej trestnej sadzby bolo pre páchatela trestného činu neprímerane prísne.

Pokiaľ ide o „mimoriadne okolnosti prípadu“ znižujúce nebezpečnosť spáchaného trestného činu pre spoločnosť, neprichádza v súdnom prípade zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby z tohto dôvodu do úvahy, keďže so zreteľom na ustanovenie § 88 tr. zák. je vylúčené použitie okolností podmieňujúcich použitie vyššej trestnej sadzby pre podstatné zvýšenie stupňa nebezpečnosti činu pre spoločnosť a súčasné zníženie trestu odňatia slobody pre výnimočné okolnosti prípadu znižujúce stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť (porovnaj tiež č. 45/1963 a č. I/1965 Zb. rozh. tr.).

Použitie ustanovenia § 40 odst. 1 tr. zák. o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby by bolo preto možné len pre mimoriadne pomery obv. Š. H., teda pre okolnosti, ktoré nemajú vplyv na stupeň nebezpečnosti činu pre spoločnosť. Takými mimoriadnymi pomerami sú okolnosti, ktoré zťažujú u páchatela výkon trestu odňatia slobody, najmä choroba, alebo okolnosť, že páchatel trestného činu sa stará o osoby, ktoré sú na ňom závislé svojou výživou alebo výchovou, poprípade ak sa stará o osoby, ktoré sú odkázané na osobnú starostlivosť páchatela trestného činu (napr. páchatel trestného činu sa stará o osoby prestárle, ťažko choré, trpiace takou chorobou alebo telesnou vadou, ktoré ich robia závislými na starostlivosti inej osoby, a i.). Zákon nevyžaduje, aby v týchto prípadoch išlo o povinnosť páchatela trestného činu vyplývajúcu zo zákona. Môže ísť tiež o povinnosť vyplývajúcu z morálnych zásad spoločnosti. V každom prípade sa však vyžaduje, aby išlo o také pomery páchatela trestného činu, ktoré majú charakter mimoriadnosti a z ktorých je preto možno usudzovať, že trest odňatia slobody uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby by bol neprímerane prísny a súčasne, že účel trestu bude dosiahnutý i trestom kratšieho trvania. Okolnosť, že obv. Š. H. žije v spoločnej domácnosti s rodičmi a súrodencami v 9 člennej rodine a že svojím zárobkom prispieval na spoločné výdaje domácnosti, keďže v rodine okrem obvineného zarábala len otec a zo 7 súrodencov najstaršia sestra Anna bola vydatá, brat Ján vykonával vojenskú prezenčnú službu a ostatní súrodenci nemali žiadny zárobok, lebo študovali, bolo by možno pokladať za mimoriadne pomery obv. Š. H., ak by bolo vykonanými dôkazmi preukázané, že obv. Š. H. podstatne prispieval na výživu svojich rodičov a súrodencov a ak by majetkové pomery celej rodiny boli také, že by rodina bola na tento príjem odkázaná a hrozila by jej núdza, ktorú by obv. Š. H. pociťoval ako vlastnú ujmu a v dôsledku toho javil by sa trest odňatia

slobody uložený v rámci zákonnej trestnej sadzby neprimerane prísny. V tomto smere nebol však dosiaľ vykonanými dôkazmi zistený skutočný stav veci, keďže okresný súd čerpal údaje o majetkových pomeroch rodiny obvineného len z neúplných údajov obvineného.

Nebolo zisťované, aké sú majetkové pomery rodiny, aké rodinné prídavky otec obvineného okrem mesačného zárobku poberal, či na potreby rodiny prispievala i vydatá sestra obvineného A., či súrodenci obvineného, pokiaľ študujú, majú pravidelné študijné príspevky (štipendiá), kedy skončí prezenčná vojenská služba brata obvineného J. a či tento brat po výkone vojenskej služby bude zárobkovo činný a bude prispievať na výživu rodiny, a i. Nebola teda zisťovaná celková zárobková a sociálna situácia rodiny s prihliadnutím tiež na okolnosť, že rodičia obvineného vlastnia rodinný dom a neplatia preto nájomné. Nebola ani overovaná výpoveď obvineného, že celý svoj zárobok dával matke na výživu rodiny a nebolo zisťované, v akom rozsahu boli z tohto zárobku okrem potrieb obvineného uspokojované i nutné potreby rodiny obvineného.

Bez hore rozvedeného doplnenia skutkového stavu veci nemal okresný súd dostatok podkladov pre záver, že mimoriadne pomery obv. Š. H. odôvodňujú mimoriadne zníženie trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu zákonnej trestnej sadzby, a že uloženie trestu odňatia slobody v rámci zákonnej trestnej sadzby by bolo pre obvineného neprimerane prísne.